

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1951
сентябрь
22
СУББОТА
№ 183 (2357)
ӨРТЭЭ 20 КӨП.

Бо хүн тайбың талалакчыларының област конференциязы ажыттынар.

Тайбың дээш чайгылыш чок демиселчилер—конференцияның төлээлеринге чалбыштыг байыр!

Тайбың талалакчыларының област конференциязы

Бо хүн совет Тываның төвү—Кызыл хоорайга тайбың талалакчыларының Тыва област конференциязы ажыттынар.

Конференцияда чүүл-бүрү ажыл-хүлээгелеринг, яны-бүрү эртем билгилг кижилер—бүдүрүлгө, албан черлериниң коллективтериниң төлээ-декчилери, колхозчулар, МТС-тер, совхозтар ажылчынары, профсоюздарының хөй нийти организацияларының, эртем культура черлериниң ажылдакчылары чыгып келген. Төлээлери аразында боттарының маадырлыг күш-ажылы-биле тайбыңның херээн быжыглап турар мурнакчы кижилер—Кызылдың автотранспорт конторазының стахановчусу Савинин, бо чылын тараа белеткелиниң күрүне планын областа бир дугаарында күсеткен, Улуг Хем районун Ленин аттыг колхозунун даргазы Лопсан, РСФСР-ниң школаларының алдарлыг башкызы Лаврентьева, Би-Хем МТС-тин алдарлыг комбайнеру Межов, Элегес-Аксының сурагыг забойшиги Бүрбү, Танды районда «Кызыл партизан» колхозтун шагадан бээр ат-сурагыг хойжузу Кудравцев, совет кижилериниң тайбын амьдыралы дээш Ада-чуртун дайынын фронтунуңга эрсемаадырлыг чоруун көргүскен Совет Эвилелиниң Маадыры Чүрүгү-оол, Ыракы Өвүр районда чоңун кады дээш ажылдап турар эмчи Бендюкова, Каа-Хем районда колхозчу Күске болгаш өскелер бар.

Бо хүнерде бистин областың бүдүрүлгө, албан черлеринге, колхозтарына, суурларына болгулаан хөй кижикчилик хуралдарының ажылчы чоннар боттарының төлээлеринге даалганын берип, тайбың херээн камгалаарына совет кижилериниң шийтирлини конференцияның индиринден меделгезин деп даасканыр. Ынчангаш конференцияның төлээлери совет улустун тайбыңга күзелдин, ону камгалаар болгаш быжыглаар дээш демиселге бүгү күштерин харам чокка бээринге беленип илердирер.

Беш улуг күрүлелерин аразында Тайбыңның Пактызы чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырының алаанга ат салышкынын чыылдарында СССР-ге чорудар дугайында Тайбың камгалалының Совет комитетиниң шийтирлини бистин областың ажылчы чоннары бүгү совет улус-биле кады чангыс эп-сеткилдиг деткээ.

Совет кижилер тайбыңның шийтир херээнни тилелгезинге ханызы-биле бүзүрөп турар. Ынчангаш олар боттарының аттарын Тайбыңның Пактызы дээш Кыргырының алаанга изиг күзел-биле салган, ооп-биле тайбыңның херээн, улустарының аймыл чок чоруун камгалаарына беленип, социалистиг Төрээн чуртуңга, улуг башкы Сталинга кызыгаар чок бердингенин баша катал илердип турар.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырының алаанга ат салышкынын чыылдары талалакчы кампания болза, ажыл-агый планнарын додур болгаш ажыр күседир дээш совет кижилерниң политиктиг болгаш күш-ажылчы иденкейи улуу-биле көдүрүлдүргөн.

Совет Тываның ажылчы чоннары улустарының башкызы болгаш баштаңчызы улуг Сталинның мурнуңга алган хүлээлгелерин күседир дээш улуг көдүрүлүшкүнүг ажылдап турар.

Ол көдүрүлүшкүнүн түнелинде ажыл-агыйның бүгү адырларында чаа-чаа чедиишкенин ажылчы чоннар хүн-бүрүде чедип ап турар. Бистин областың мурнакчы районнары, дыка хөй колхозтары дүжүт ажаап алышкынын чедиишкенин

чорудуп, боттарының бир дугаар үлээлгезин алдарлы-биле күсеткенин түнелинде, бистин областың тараа белеткелиниң күрүне планын хуусаа бетинде күседир аргалыг болган.

Совет кижилер боттарының күш-ажылчы чедиишкени-биле тайбыңның салышкынын кирип, Төрээн чурттуң күчүзүн улам быжыглаарына бүгү күштерин берип турарын херечилеп турар.

«Бир эвес улустар тайбыңны камгалаарының херээн боттарының холдунга ап, ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынар болгаш быжыглатанар» деп улуг Сталинның сөзү чер-бөмбүрээниң чүс-чүс миллион кижилериниң тугу болу берген.

Делегейниң улустары тайбыңны камгалаарының херээн боттарының холдунга алап шийтирли-биле болгаш быжы-биле тудуп ап турар. Оон херечизи болза, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырының алаанга 450 миллион чыгы чаагай сеткилдиг кижилер боттарының аттарын ам салган.

Тайбың талалакчыларының Бүгү-делегей шийтирлиниң бажында Совет Эвилели чоруп турар. Бүгү чурттарының улустарының аразында тайбың дээш, найрал дээш демисел болза, бистин совет чазавыстың даштыкы политиказының үдэлини болур. Совет күрүнең ол тайбыңга ынакшылдыг политиказын бүгү совет улус дедик турар.

Ол политиказы бүгү совет улустун дедик турарының тодаргай көргүзү болза, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырының алаанга ат салышкынын кампаниязының бистин чуртувуста улуг көдүрүлүшкүн-биле кабарып турары болур. Тайбыңның Пактызы дээш Кыргырының алаанга ат салышкыны-биле илерээн совет кижилерин күзел чүткүлү болза, дайын кысыкчыларына күчүлүг согушкун болур. Бо ат салышкыны болза, чаа дайыны болдурбазының херээнге, тайбыңны камгалаарының херээнге бистин улустун улуг салышкыны болур.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырының алаанга ат салышкынын чедиишкениг чорудуп, ооп-биле холбаштыр ажыл-агый, кулчу тургузушкунун бүгү адырларына чаа-чаа чедиишкенин дээш ажылчы чоннары көдүрүлдүрүп үндүрери—партия, совет организацияларының хүлээлгези болур ужурулуг.

Чаа дайынын айылы өзүп турар үеде Тайбыңны камгалаар дээш шийтирлиг демиселди чорудары, тайбыңның болгаш улустарының аймыл чок чоруун баганазы—бистин социалистиг Төрээн чуртувустун күчүзүн улам быжыглаар дээш кызымак чүткүлдүг ажылдаары тергини чергенин ужуру дузалыг. Ону ажылчы чоннарга тайылбырлары—бистин партия болгаш хөй нийти организацияларының тайбың талалакчыларының област конференциязының төлээлекчилериниң чугула сорулгазы болур.

Бүгү совет улус боттарының эрсемаадырлыг күш-ажылы-биле тайбыңның, демократияның, социализмниң херээн быжыглап турар. Ленин—Сталинның партиязының удуртулгазы-биле совет улус коммунизмди бүрүн тилелгезиниң оруу-биле бүзүрелдиг чоруп олурар.

Совет улустун ол тилелгезинг бурунгаар шийтирлиниң бүгү делегейге тайбыңның туугун улуг тудукчузу эш Сталин баштап турар. Улуг Сталин кайда-ла болдур, ында тилелге. Ынчангаш тайбыңның улуг херээ бүгү делегейге тилээр!

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Мурнакчы колхозчу

Бай-Тайга районун Кызыл-Даг сумуда «Победа» колхозтун колхозчусу комсомолчу Сандыжап тарааны чогуур өйүндө чидирг чокка ажаап алырынын, тараа белеткелдериниң талазы-биле күрүне мурунуга хүлээлгени хуусаа бетинде күседириниң ужуру-дузанын эки билеп, ажаап алышкында иденкейлиг ажилдап турар.

Комсомолчу Сандыжап боду чорур комбайн-биле кескен тарааны тараа шөүндө колхоз төвүнге чедир 4 километр черге тергелиг айт-биле сөөртүп, хүн бүрүде 35 центнерни сөөртүп тургаш 49—50 центнерни сөөртүп турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Күрүне-биле үзе санашкан

БАИ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Канчыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Ширин) сентябрь 18-те күрүнеге тараа дужаарының планын 100 хуу күсеткен.

Ол тилелге болза, сноп баглакчылары К. Хоор-оол, О. Тутатчиков, дарган О. Биче-оол, тракторист О. Седен-оол, кывар чүүл дажыкчызы Таржакпай болгаш өске-даа иденкейлик колхозчуларның кызымак күш-ажылынын ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Мурнакчы колхозчу

Бай-Тайга районун Кызыл-Даг сумуда «Победа» колхозтун колхозчусу комсомолчу Сандыжап тарааны чогуур өйүндө чидирг чокка ажаап алырынын, тараа белеткелдериниң талазы-биле күрүне мурунуга хүлээлгени хуусаа бетинде күседириниң ужуру-дузанын эки билеп, ажаап алышкында иденкейлиг ажилдап турар.

Комсомолчу Сандыжап боду чорур комбайн-биле кескен тарааны тараа шөүндө колхоз төвүнге чедир 4 километр черге тергелиг айт-биле сөөртүп, хүн бүрүде 35 центнерни сөөртүп тургаш 49—50 центнерни сөөртүп турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Күрүне-биле үзе санашкан

БАИ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Канчыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Ширин) сентябрь 18-те күрүнеге тараа дужаарының планын 100 хуу күсеткен.

Ол тилелге болза, сноп баглакчылары К. Хоор-оол, О. Тутатчиков, дарган О. Биче-оол, тракторист О. Седен-оол, кывар чүүл дажыкчызы Таржакпай болгаш өске-даа иденкейлик колхозчуларның кызымак күш-ажылынын ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Мурнакчы колхозчу

Бай-Тайга районун Кызыл-Даг сумуда «Победа» колхозтун колхозчусу комсомолчу Сандыжап тарааны чогуур өйүндө чидирг чокка ажаап алырынын, тараа белеткелдериниң талазы-биле күрүне мурунуга хүлээлгени хуусаа бетинде күседириниң ужуру-дузанын эки билеп, ажаап алышкында иденкейлиг ажилдап турар.

Комсомолчу Сандыжап боду чорур комбайн-биле кескен тарааны тараа шөүндө колхоз төвүнге чедир 4 километр черге тергелиг айт-биле сөөртүп, хүн бүрүде 35 центнерни сөөртүп тургаш 49—50 центнерни сөөртүп турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Күрүне-биле үзе санашкан

БАИ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Канчыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Ширин) сентябрь 18-те күрүнеге тараа дужаарының планын 100 хуу күсеткен.

Ол тилелге болза, сноп баглакчылары К. Хоор-оол, О. Тутатчиков, дарган О. Биче-оол, тракторист О. Седен-оол, кывар чүүл дажыкчызы Таржакпай болгаш өске-даа иденкейлик колхозчуларның кызымак күш-ажылынын ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Мурнакчы колхозчу

Бай-Тайга районун Кызыл-Даг сумуда «Победа» колхозтун колхозчусу комсомолчу Сандыжап тарааны чогуур өйүндө чидирг чокка ажаап алырынын, тараа белеткелдериниң талазы-биле күрүне мурунуга хүлээлгени хуусаа бетинде күседириниң ужуру-дузанын эки билеп, ажаап алышкында иденкейлиг ажилдап турар.

Комсомолчу Сандыжап боду чорур комбайн-биле кескен тарааны тараа шөүндө колхоз төвүнге чедир 4 километр черге тергелиг айт-биле сөөртүп, хүн бүрүде 35 центнерни сөөртүп тургаш 49—50 центнерни сөөртүп турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Күрүне-биле үзе санашкан

БАИ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Канчыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Ширин) сентябрь 18-те күрүнеге тараа дужаарының планын 100 хуу күсеткен.

Ол тилелге болза, сноп баглакчылары К. Хоор-оол, О. Тутатчиков, дарган О. Биче-оол, тракторист О. Седен-оол, кывар чүүл дажыкчызы Таржакпай болгаш өске-даа иденкейлик колхозчуларның кызымак күш-ажылынын ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Мурнакчы колхозчу

Бай-Тайга районун Кызыл-Даг сумуда «Победа» колхозтун колхозчусу комсомолчу Сандыжап тарааны чогуур өйүндө чидирг чокка ажаап алырынын, тараа белеткелдериниң талазы-биле күрүне мурунуга хүлээлгени хуусаа бетинде күседириниң ужуру-дузанын эки билеп, ажаап алышкында иденкейлиг ажилдап турар.

Комсомолчу Сандыжап боду чорур комбайн-биле кескен тарааны тараа шөүндө колхоз төвүнге чедир 4 километр черге тергелиг айт-биле сөөртүп, хүн бүрүде 35 центнерни сөөртүп тургаш 49—50 центнерни сөөртүп турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Күрүне-биле үзе санашкан

БАИ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Канчыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Ширин) сентябрь 18-те күрүнеге тараа дужаарының планын 100 хуу күсеткен.

Ол тилелге болза, сноп баглакчылары К. Хоор-оол, О. Тутатчиков, дарган О. Биче-оол, тракторист О. Седен-оол, кывар чүүл дажыкчызы Таржакпай болгаш өске-даа иденкейлик колхозчуларның кызымак күш-ажылынын ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Мурнакчы колхозчу

Бай-Тайга районун Кызыл-Даг сумуда «Победа» колхозтун колхозчусу комсомолчу Сандыжап тарааны чогуур өйүндө чидирг чокка ажаап алырынын, тараа белеткелдериниң талазы-биле күрүне мурунуга хүлээлгени хуусаа бетинде күседириниң ужуру-дузанын эки билеп, ажаап алышкында иденкейлиг ажилдап турар.

Комсомолчу Сандыжап боду чорур комбайн-биле кескен тарааны тараа шөүндө колхоз төвүнге чедир 4 километр черге тергелиг айт-биле сөөртүп, хүн бүрүде 35 центнерни сөөртүп тургаш 49—50 центнерни сөөртүп турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Күрүне-биле үзе санашкан

БАИ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Канчыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Ширин) сентябрь 18-те күрүнеге тараа дужаарының планын 100 хуу күсеткен.

Ол тилелге болза, сноп баглакчылары К. Хоор-оол, О. Тутатчиков, дарган О. Биче-оол, тракторист О. Седен-оол, кывар чүүл дажыкчызы Таржакпай болгаш өске-даа иденкейлик колхозчуларның кызымак күш-ажылынын ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Мурнакчы колхозчу

Бай-Тайга районун Кызыл-Даг сумуда «Победа» колхозтун колхозчусу комсомолчу Сандыжап тарааны чогуур өйүндө чидирг чокка ажаап алырынын, тараа белеткелдериниң талазы-биле күрүне мурунуга хүлээлгени хуусаа бетинде күседириниң ужуру-дузанын эки билеп, ажаап алышкында иденкейлиг ажилдап турар.

Комсомолчу Сандыжап боду чорур комбайн-биле кескен тарааны тараа шөүндө колхоз төвүнге чедир 4 километр черге тергелиг айт-биле сөөртүп, хүн бүрүде 35 центнерни сөөртүп тургаш 49—50 центнерни сөөртүп турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Күрүне-биле үзе санашкан

БАИ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Канчыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Ширин) сентябрь 18-те күрүнеге тараа дужаарының планын 100 хуу күсеткен.

Ол тилелге болза, сноп баглакчылары К. Хоор-оол, О. Тутатчиков, дарган О. Биче-оол, тракторист О. Седен-оол, кывар чүүл дажыкчызы Таржакпай болгаш өске-даа иденкейлик колхозчуларның кызымак күш-ажылынын ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Мурнакчы колхозчу

Бай-Тайга районун Кызыл-Даг сумуда «Победа» колхозтун колхозчусу комсомолчу Сандыжап тарааны чогуур өйүндө чидирг чокка ажаап алырынын, тараа белеткелдериниң талазы-биле күрүне мурунуга хүлээлгени хуусаа бетинде күседириниң ужуру-дузанын эки билеп, ажаап алышкында иденкейлиг ажилдап турар.

Комсомолчу Сандыжап боду чорур комбайн-биле кескен тарааны тараа шөүндө колхоз төвүнге чедир 4 километр черге тергелиг айт-биле сөөртүп, хүн бүрүде 35 центнерни сөөртүп тургаш 49—50 центнерни сөөртүп турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Күрүне-биле үзе санашкан

БАИ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районун Арыг-Бажында Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Канчыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Ширин) сентябрь 18-те күрүнеге тараа дужаарының планын 100 хуу күсеткен.

Ол тилелге болза, сноп баглакчылары К. Хоор-оол, О. Тутатчиков, дарган О. Биче-оол, тракторист О. Седен-оол, кывар чүүл дажыкчызы Таржакпай болгаш өске-даа иденкейлик колхозчуларның кызымак күш-ажылынын ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

С. ТУШКОВ.

Планын ажыр күсеткен

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 1951 чылда күрүнеге 14.105 ко. тараа дужаар планын тургаш, сентябрының 12-де 16 тэне ажы тарааны дужаап, планын 120 хуу күсеткен.

Колхоз тараа ажаап алышкынын үргүлчүлөп турар.

М. ЧУЛДУМ.

ТАЙБЫҢНЫ КУШ-АЖЫЛЫВЫС-БИЛЕ БЫЖЫГЛААЛ!

Американн Катышкан Штаттары, Совет Эвилели, Кыдат Улус Республика, Великобритания болгаш Франция—бо беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарарын негеп тур бис... Бис бо Кыйгыртын адаанга холувус үжүктөрүн салгаш, анаа аттарын салырыңче тайбынны быжыглаарыңа чүткүлдүг бүгү ак-сеткилди кижилерни болгаш оларнын бүгү организациаларын кыйгырып тур бис.

(Тайбынны Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкан.)

Тайбынн херээн быжыглаар

ЧЫГАЛАҢДЫ. (Радио-биле). Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкан адаанга ат салышкынын чымдазын СССР-ге чорудар дугайында Тайбын камгалалынын Совет комитетинин пленумунун шийтирини Тер-Хөл районун ажылачы ч ияры канчаар-даа ажак бедик патриотчу болгаш күш-ажылчы көдүрүшкүн-биле уткуп алгаш.

Ол төөгүдүг болушкун-биле холбаштар районун девискээринге алды кезек черлерге—район төвүңге, Шыаа, Каргы, Балыктыг сумуларыга болгаш «Эми» алды уургайыга ажылчы чоннарнын колхозчуларын, ажылчы, албаа хаакчытарын болгаш интеллигентилерин хэй кизи киржичилиг хуралдары бо уп эрткелээ. Ол ху, алдарга районун удурут ажылдакчылары бүгү делегей байдалын дугайында политиктиг илеткелерни болгаш Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын төөгүдүг ужу-дузанын дугайында лекцияларын номчаа.

Ол болуп эрткелээ хуралдарга сагал берип чүве чугалап турган колхозчулар, ажылчы чоннар, башкылар, эмчилер, көзө ажыл агыйын тускай эрт-ингилери, ажылчынар болгаш албан хаакчыттар ол төөгүдүг документини адаанга боттарынын аттарын чангыс кизи ышаш эл-сеткилди салырыңа белевин и ередип, тайбынны херэча бажылаар дугайына тодаргай бот хү ээлгелерни алгылаан.

Ол хуралдардан Тайбын камгалалынын Совет комитетинге дузалаар 31 кизи составтыг беш кезек черде комиссияларын тургускаа.

Б. УЗЕК,

Колхозчуларның үнү

Чоокта чаа Чаа-Хөл районун Шанчы сумузуңуң ажылчы чоннарын болгаш «Буунаар» колхозтуң колхозчуларын катышкан хуралы болган.

Ол хуралга ВКП(б) обкомуң төлээни эл Норбу беш улуг күрүнелер аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайына Кыйгыртын адаанга ат салышкынын чорудар талазы-биле Тайбын камгалалынын Совет комитетинин шийтирини танышкан, ол Кыйгыртыга ат салышкынын арын кампанянын чорударын дугайында илеткел болган.

Тайбыннын Пактызын чарары дээш Кыйгыртын илеккели дегириңче колхозчуларын илеткелни кыйгыргаа.

Колхозчулар боттарынын сагалдарын берип тургаш, Кыйгыртын адаанга ат салышкынын үзүндө ажылды улам өнжидер деп хүлээлгелерни алгылаан.

Кырган колхозчу У. Байр ат салышкыны биле холбаштар улам шыламаккай ажылдарын хүлээген болгаш Тайбын камгалалынын Совет комитетинге дузалаар комиссияны жигүүңге оңу сонгааны өөрүшкү-биле хүлээп алгаш, тайбын дээш ажылаар улуг күзөлдүн илереткен.

Шаңчыда өге школанн директору эш Шырап, чонун ортуңа кыйгырыңың ужу-дузанын таныштырып, солуннар ном чулгазын организастаарын хүлээнип алган.

М. ЧЫМБА.

Бистиң күзеливис

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун Хендергеде Мал-яков аттыг көзө ажыл-агый артелиниң Баян-Колда тараа ховуларын ажилдап турар бригадалың колхозчулары беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга ат салышкынын чымдазын СССР-ге чорудар дугайында Тайбын камгалалынын Совет комитетинин пленумунун шийтирин улуг өөрүшкү-биле уткуп алган.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын болгаш Тайбын камгалалынын Совет комитетинин пленумунун шийтири-биле танышкан хуралга сагал берип чүве чугалаан колхозчулар ол төөгүдүг документини адаанга боттарынын аттарын өөрүшкүлүвүс-биле салыр бис деп чугалап турганнар.

Колхозчу эш Чимит сөс алгаш: — Мен тараа ажаап алышкынында ажилдап турар кизи мен, ол болза, Тайбыннын херээн мези база-ла камгалап турарым ол деп билеп турар мен. Ычангаш бо ажилымны кыска хуусаа иштинде доозар дээш улам эки ажилдар мен—деп чугалаан.

— Эрткен чылын Стокгольм Кыйгырышкын адаанга адимы салган мен, ам Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Комбайнёрның сөзү

Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Кыйгыртын адаанга ат салышкынын Совет Эвилелинне чорудар дугайында Тайбын камгалалынын Совет комитетинин шийтирини Улуг-Хем районда Ленин аттыг колхозтуң бригадаларына танышкан.

Шаган-Арыг МТС-тин комбайнёру М. Бюрбунун чугалааны болза:

— Улуг баштыкчынын мурнуга алган хүлээлгелерни күзөлдүп дээш, бүгү делегейге быжыг болгаш үр тайбын дээш бодумнуң ажылымның темпизин улам бедидип, ажаап алышкыны чидиргичокка, кыска хуусаа доозарыңа мога-шылг чок ажилдарымын хүлээдим. Бистиң тайбын күш-ажылывыс дайын кысыкчыларына согул болур. Бодуштуң чагай күш-ажылывыс-биле тайбыннын херээн быжыглаалар!

Ол ышкы коммунист Чодан-оол, хов бригадары Маажык, баянчы Өпей-оол болгаш ескелер-даа чүве чугалааннар.

В. САНДАК.

Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга ат салышкынын чымдазын СССР-ге чорудар дугайында Тайбын камгалалынын Совет комитетинин шийтирини танышкан «Тыва тудуг» трестинин сурагыг стахановчузу эш Оюн Калзаның чугалап турары болза:

— Бистиң «Тыва тудуг» трестинин ажылчыларынын, албаа хаакчытарын болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларын коллектив ол төөгүдүг документи-биле танышкан, оң адаанга аттарынысты шуптувус чангыс кизи ышаш салыр деп чугалашкан бис. Тайбын камгалалынын Совет комитетинин шийтирини мен бодумнуң кады ажилдап турар өөрүм-биле ам тудуп турарымы үш казт улуг бажынын кырыңа танышкан бис.

Биске тайбын херек. Дайын биске херек чок, ону чүгле империалистер күзеп турар. Олар ол чокка чурттап шыдаастар. Чүге дээр, олар оон боттарынын чилби амдыралыңа эргежок чугула чуулдары: чус-чүс муң кижилерин ханын төп, оларнын оран бажынарын, бүдүн хоорайларын болгаш чурттакчыларын, фабрикаларын болгаш заводтарын, школаларын болгаш эмнегелерин, культурамдыралдын болгаш ажил-агыйын тудуп тургузуларын үргөлдө чок кылып, өртедил, хуоктап тургаш, оон ажык кончаа тып ап турарлар. А бистер, бөдүн кижилер болза, чонун аас-кежиктиг, культуралыг чагай чурттагызыңа эргежок чугула ол бүгү чүүлдерни чогаалдып, тургузуп, чагайжыдып турар бис.

Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы салган мен, ам Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

— Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

— Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

БИСТИҢ УНУВУС

Делегейге мөңгө тайбын, Дески доктаап, улам күштүг быжыксын дээш, Улуузувус дөгөрези Улам байлак, хостуг, чоргаар чуртазын дээш,— Делегейге тайбын дээштин хайны үңгө, Демиселге ычангаштын киржип тур бис.

Колхозчу чер делеминге Хоор-сарыг кызыл-тастар чалгызын дээш, Коммунизм тудуглары Ховук тудум улам дүрген бедизин дээш— Делегейге тайбын дээштин хайны үңгө, Демис-ле ычангаштын туржуп тур бис.

Эртеннин салгакчы Уруг-дарыг хөглүг өзүп, өөрөзүн дээш, Энис күзөл— коммуна Улам дүргөн углаан хөвээр чөдө бээр дээш— Делегейге тайбын дээштин хайны үңгө, Демиселди ычангаштын баштап тур бис.

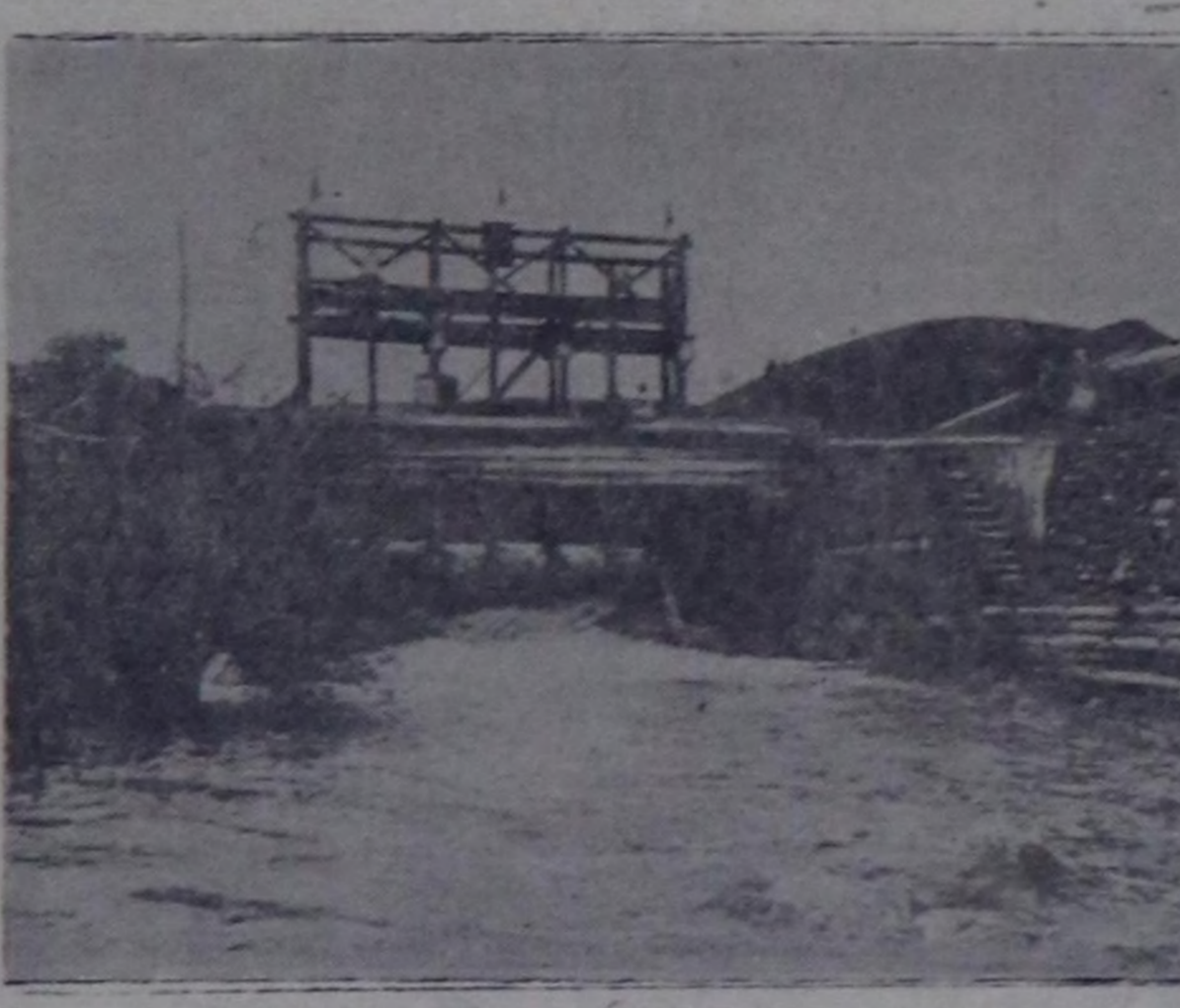
А. ТӨМҮР-ООЛ.

Тайбын дээш, колхозчу амыдырал дээш!

ЧЕРБИ. (Телефон-биле). Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы салган мен, ам Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

— Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын тудушкунунда

Бистиң чурттуң кайы-даа черлеринде тайбын тургузушкунун ажылы хайныгып турар. Чуртукта: Элегесте суг күжү-биле ажилдар электри станциязын тудушкуну.

ТУДУГЖУНУҢ СӨЗҮ

Тудуг трестинин стахановчузу Оюн Калзаның беседа

Чоокта чаа Чаа-Хөл районун Шанчы сумузуңуң ажылчы чоннарын болгаш «Буунаар» колхозтуң колхозчуларын катышкан хуралы болган.

Ол хуралга ВКП(б) обкомуң төлээни эл Норбу беш улуг күрүнелер аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайына Кыйгыртын адаанга ат салышкынын чорудар талазы-биле Тайбын камгалалынын Совет комитетинин шийтирини танышкан, ол Кыйгыртыга ат салышкынын арын кампанянын чорударын дугайында илеткел болган.

Тайбыннын Пактызын чарары дээш Кыйгыртын илеккели дегириңче колхозчуларын илеткелни кыйгыргаа.

Тайбын тилээр

1951 чылдың сентябрь 10-да харызаачылар коллективни беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайына Кыйгыртын адаанга ат салышкынын чорудар талазы-биле Тайбын камгалалынын Совет комитетинин пленумунун резолюцияны таныжып хурал кылган. Ол хуралдың киржикчилери Совет Эвилелинни тайбын политиканын чангыс эл-сеткил-биле илереди турганнар. Коммунизмни улуг тудуглары болза, Совет Эвилелинни тайбын политиканы улам шызыктырып турар.

Делегейге тайбын дээштин хайны үңгө, Демиселге ычангаштын киржип тур бис.

Колхозчу чер делеминге Хоор-сарыг кызыл-тастар чалгызын дээш, Коммунизм тудуглары Ховук тудум улам дүрген бедизин дээш— Делегейге тайбын дээштин хайны үңгө, Демис-ле ычангаштын туржуп тур бис.

Эртеннин салгакчы Уруг-дарыг хөглүг өзүп, өөрөзүн дээш, Энис күзөл— коммуна Улам дүргөн углаан хөвээр чөдө бээр дээш— Делегейге тайбын дээштин хайны үңгө, Демиселди ычангаштын баштап тур бис.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

— Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Тайбынче чүткүлдүг күзөл сорук

Кызылда машина-орук станциязын ажылчыларынын инженер-техниктиг ажылдакчыларын ийи хуралы бедик көдүрүшкүнүг болуп эрткен.

Тайбынны быжыглаарыңа болгаш камгалалыңа совет улустун демиселинни дугайында машина-орук станциязын директорунун политик талазы-биле ораакчы эш Н. Дудинниң илеткелни хуралды киржикчилери улуг кичээңей-линг дынаан.

Илеткел төңгөн соонда станциянын кол инженери А. Ильин сөс алгаш, машина-орук станциязын инженер-техниктиг ажылдакчылары Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Ам тайбыннын херээнге алдар кылдыр чыл планыңа немей, Кызыл хоорайны «Интернационал» кудумчузун Енисейниң эрик кырындан авторотага чедир база Кочетов кудумчузунун алды ужуңдан септелге заводунга чедир кылары Октабрын социалист Улуг революциянын 34 чыл болуп оюнта чедир доозарыңче коллективни бүгү ажилчыларын, инженер-техниктиг ажылдакчыларын кыйгыр-ган.

Оң дараазында коллективни кежигүнери чолаачы Данилин, тракторист Ветста болгаш оон-даа өске 6 кизи сөс ап чүве чугалааннар.

Ажылчынар, инженер-техниктиг ажылдакчылар болгаш албан хаакчыттар тайбын боттарынын чайгылыш чок күзөл соруунуң, бүгү-делегейге Тайбыннын илеккели чөлөңгичи—социалист Тер-рэн чурттуң күчү-шыдалы улам ынай быжыдарыңа бүгү күжүң харманназын чангыс эл-сеткил-биле илереди, кол инженер Ильинин сагалын ийи-биле деткээнер.

Тайбын талаакчыларынын область конференциязында алдар кылдыр бүдүрүлгенин оран-бажынарнын кыска Белеткелни, техниктиг чеспек-херекселдерин эдилелин чөп чорудар болгаш сентябрын сөөлгү оң хонуңда тайбынга тураскааткан тускай хана солунун үндүрер деп ийи хуралдын киржикчилери шийтирлээ.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинни Кыйгырышкын адаанга адимы база салыр мен. Ол болза, дайын кысыкчыларын узур мези ийи дугаар согушкунум болур,—деп эш Төмүр-оол чугалаан.

Ат салышкынынга белеткел

ПРОПАГАНДИСКЕ ДУЗАЛАМЧЫ

Америк империалистернин Сибирьже халдап турганынын төөгүзүндөн

(Төңүзү, Эгеzi № 182 (2356) солунда).

Хей санның чалчаларнын, долларлар дилекчилеринин ажил-чорудулганы АКШ-тын тускай тургусканы «АКШ-тын Шериг-далай чөвүленин орус салбыры» улап башкарып турган, оон бир удуртукчу Джон Фостер Даллес турган. Владивостокка америк банкларнын дөрт салбырлары доран ажытылган. Америк чалчалар орустун эн-не унелиг чүүлдерин: алдынын, чести, цинканы казаны-биле чаа шинчйлеп тып каан черлерин, үлөтпүрнүк болгаш садыгнын ажалдап турган черлерин, янзы-бүрү чиг этти, алгы-кешти, хедларин болгаш өске-даа чүүлдерин калчаалык-биле садып ап эгелей бергеннер.

Чүглө 1919 чылда Владивостоктун порттун дамчыштыр 7 миллион ажыг дини кезин, 100 муң хире суркалар кезин, 20 муң ажыг ас кештерин үндүр сөөртү бергеннер.

Чоннун ажык байлаан чүглө Ыракы Чөөн-чүккө халас өртек-биле садып ап турган эвес, харын Сибирьге база садып ап турган. Курганга америк хотпак садыкчылар орус хөзөликчи Смолинның «херээн» бүрүңү-биле садып алганнар.

Сибирьнин эн унелиг чиг эдин болгаш аш-чемин хоозурадыр үндүр сөөртүп турганы-биле чергештир Нью-Йорктун складтарында болгаш АКШ-тын өске-даа порттарында чыткан дайын үезинин «барааннарын» Сибирьже киир сөөртүп турганнар. Ыракы Чөөн-чүккө болгаш Сибирьге Американын садыг фирмаларынын салбырлары ажытылып турган. Владивостокке болгаш Сибирьге «ажык ажыгына бээрле-ле» анаа чик кончааны дилеп турган янзы-бүрү чалчалар шуужуп турганнар. Ол шыкаш америк амьдыралдын, аажыкчынын суртаалчылары—«аньяк кижилерин христиан эвилелинин» чүс-чүс кезигүнерин ынаар чорутуп турган. АКШ-тын күрүнө департаментизини мегелеп кылганы хол меге нүгүдлүк чогаалдарны таратып тургаш олар Колчакка улуу-биле бараан болуп турганнар.

Советтик Россияга удур боо чепсектиг интервенция талазы-биле кол игелдиг америк-англинтин империалистери Колчакка анаа дагып турганнар, ынанганч ону Россиянын «дээди чагырыкчызына» хүлээлгезинге депшиптиг турганнар.

Америк банк элекри бөлүлгөжип алгаш Колчакка оок чепсек садып алары-биле хей түнүк чегдирип турганнар. Хаанын АКШ-ка элчини турган Бахметьев Керенскийнин безин чазаанга берип турган, миллион-миллион-биле садып алган бүгү-ле боо-чепсекти Сибирьге чорудуп турган. Чүглө 1918 чылдын сөөдүндө безин Колчакка 200 муң ажыг ланчыларын чорудуп берген, ол шыккаш 3,5 миллиард рубль түнүк парлал каан акшаларны (жереналарны) чорудуп берген.

Оон-биле кады АКШ ак чехтеринин болгаш Казанга ак гвардейилерин эжелеп алганы орус алдын фонтуларын безин хоозурадыр үндүрүп ап турганнар.

«Ремингтон-Арно-Юнзин металл-Катридж К» деп фирма Бридж деп портан 112.945 ланчыларын Колчакке чорудуп берген. Боо чепсекти-даа, эдик хепти-даа Катшыкан Штаттын чазаа берип турганын Шериг министр Бекер миниял чугаалап турган.

АКШ-тын күрүнө департаментизинин Сибирьге турган бүгү консул составы Колчакты активтин-биле деткип турган. Чингине консул турган Гаррис, Колчакты «дээди чагырыкчынын» дужалалынын орнунга олуртупканынын дараазында-ла анаа эш хууну йөрөлгөн кылган. Колчак Грэвс-биле беседазына «Америктин төзөлекчизи Гаррис мээң дугайында эң-не найраалдын болгаш мени хүндүкчү эки көргөни илерети деп миник чугаалаан. Таррис англия подковник Д. Уорд (парламент кезигүңү) биле кады Колчакты камгалаар болгаш 1918 чылдын Октябрыде болган Омскийнин чепсектиг тура халышыкынын базар дээр бүгү-ле хемчегни ап турганнар. Кызыл Армиянын согушкунунга шыдашпайн Колчак Омскийде дезип турда безин Гаррис ону кончуг деткип турган.

Генерал Грэвстин сактышыкынын эзугаар аларга, Сибирьге шпийн ажылы кылары-биле АКШ-дан «ини-тиледдин дээди кижилеринге хамааржыр 15 офицерлер» азы суралжыр банк ээлеринин төрөдери кээп турган. Американын Сибирьге турган Кызыл крестининин төзөлезинин удуртукчузу, президент Вильсоннун чоок төрөли Теулсер Колчакка кончуг мураккач дузалажып турган.

Америк интервентилер Ыракы Чөөн чүккө болгаш Сибирьге ханыг кем буруулуг херектерин үүлгөдип турганнар, тайбың чурттап турган совет хамаатыларын араатан эзу-биле хи-

линичтеп турганнар. Моон адаанда каш чижектер бо:

1919 чылдын февраль 5-те америк каргыс шагдалар Владивостокта бир ажылчын районунче халдаашкын кылганнар. Американчылар бир столоваяны бээзлеп алгаш ону долгандыр үгер бооларны тургускулуп алгаш, большевиктерге дузалажып турарына сезиктиг кижилер бүрүзүн тудуп ап турганнар. Ол халдаашкыннын түнелинде кара-бачыннар дола бергилээ.

Июньнин 1-де аъттыг болгаш чадаг 200 америк шериглер Приморьеде Новошкө деп суурже халдааннар, ынанганч суурнун кудумчузунга от ажыдыпканынын түнелинде өлгөн болгаш балыгланган кижилер кончуг хей болган. Казанка деп суурга школаны өртөткеш чурттакчыларын өлүргүлөп кааннар.

Колчакчыларнын демир оруун этирбес дугайында Сучан деп суурну эжелеп алган турган американылардан кызыл партизаннар негелде салганнар. Колчактын Кызыл Армияга удур шавар халдаашкынына бүгү-ле хемчег-биле дузалажып турган америк командьлал чери ол негелдени күөстөп, а качан колчакчыларнын олуруп чораны демир оруукту кызыл партизаннар боодай бээрже америк камгалакчылар партизаннарын хөмө боопал турганнар.

Ынчаарда большевиктерин чажыт Владивосток организациязындан келген С. Лазо америк гарнизонну чылча шаварынын планын чогааткан болгаш партизан отрядынын кол командьлалчызынын хүлээлгезин хүлээп алган.

Романовка суурга тутурган америк шериглер холдарын көдүрө бээрже кызыл партизаннар боолаашкыннын соскадыкканнар, ол үеде бир америк офицер пулеметтан от ажыдыпкан. Кызыл партизаннар С. Лазонун удуртулгазы-биле американычыларын ол черинге чылча шаап кааннар.

Июнь айнын эгезинде Сергеевка суурга партизан отрядынын составы районнарыннын ажылчы чоннарыннын улул хуралы болган, анаа 126 төлөзүр олуртупканнар. Ол үениң байдалынын дугайында хүлээп алган резолюциясына Россиянын иштинин херээнге интервентилерин киржиңи турары эн-не ийи арынныг, нүгүдлүк чүүл деп көргөннер. Партизан шимчээшкыннин интервентилерге улул моон сонгаар калбартарына улуг хуралдын шийтири дыка дузалап болган.

Америк интервентилер Приморьени чурттакчыларын кам хайыра чокка аажылап турганнар. Партизаннарын чаштынып турган суурларын хүл-ыйбаландыр өртөдип, херээнжеринин, кырганнарын болгаш бичин уругларын соокта тайгаже үндүр ойландып турганнар. Эң алаңгыя интервентилерге хөмүр-даш кызып бээринден ойтаалаан Сучан шахтызынын шахтерларын американчылар кончуг кам хайыра чок аажылап турганнар.

Америк-англи болгаш япон интервентилерин чыдаларынд адаанга чаштынып алгаш Семеновтун, Калмыковтун, Анненковтун болгаш өскөдери-даа шериг удуртукчулары—Колчактын шаажылакчы дээрбечилери бүгү Сибирьге болгаш Ыракы Чөөн-чүккө араатанжыг чүдүлү үүлгөдип турганнар, олар тайбың чурттакчыларын кизи амытан дынап көрбөзүн эзу-биле хилинчектеп турганнар. Өлүмүнү лагерлеринге болгаш шаажылакчылар эрги кара-бачыннарына Сибирьнин он-он муң ажылчыннары, тараачыннары хилинчектеп турганнар.

Совет улустун эн-не каржы дайыны—америктин Ыракы Чөөн-чүккө болгаш Сибирьге интервенти шериглеринин командьлалчызы турган генерал Грэвс Советтик Россияга удур интервенцияга АКШ-тын удуртукчу ролун чажыраын оралдашкан бодунун «мемуарына» колчакчыларнын араатанжыг чоруунун дугайында АКШ-тын харысалгалыг болурун минирп журга таварышкан.

«Мындыг байдалдын тургустунганынын дугайында харысалгадан Катшыкан Штаттар чалап шыдавас жуурдулар, чүге дээрже бир эвес Сибирьге эвилелчи шериглер чок турган болза, чурттакчыларын калыг дошкуну-биле дарлп турганы болдумас ийик» деп генерал Грэвс билээсин.

Интервентилер болгаш ак-гвардейжилер кезээлеп турган тудум-на улустарын килени бедии-биле көдүрлүп турган, кизи көөр хөңчү чок эжелекчилерге удур Сибирьге болгаш Ыракы Чөөн-чүккө партизан дайыны күчүдү-биле калбарып турган. Ол үеде мадырыг Кызыл Армия барыш таладан сталинчы план эзугаар шаап халдап, колчакчыларын болгаш интервентилерин чылча шаап, оларга дыш бербейн сывырып турган, адактын сөөдүндө оларны

партизаннарынн деткимчези-биле Сибирьден үндүр сывырыпкан.

Боттарынын Сибирьже халдап турганынын үезинде америк-англи империализминин дээрбечилери Сибирьнин улустарына болгаш улус ажыл-агыйына улуг когаралды таварыштырган. Демир орук чоогунда турар районнарга, партизан шимчээшкыннин хайнып турганы, арга, дагыл районнарга азып каан, адыл өлүргөн, болгаш боо кузумууру-биле сөп өлүргөн кижилерин өлгөн сөөктери ынаш бүрүзүнге халайнып турган. Өлүрткен, балыглаткан, аарыглардан болгаш аштап өлгөн, өлүмүн лагерлеринге болгаш эшелоннарына хилинчектеткен кижилерини саны он-он муң чыдып турган. Чүс-чүс суурлар хүл-ыйбаландыр өртөткөн, фабрикалар, заводтар болгаш шахтылар бүрүн үргөдөткөн турган.

Дыка чептес медээ эзугаар аларга, Сибирьнин партизан шимчээшкыннин районнарына (Ыракы Чөөн чүктү саваскаа безин) интервентилер 56 муң тараачыннарын ажылашкын үргөдөн болгаш 20 муң хире тудуларын өртөдипкен болган. Демир оруктарынын шугумунга 2412 вагоннар үрелген болгаш өртөнгөн турган, 10.800 вагоннар болгаш 1.400 паровозтарын улуу-биле септээр турган. Чүс-чүс километр телеграф шугумун, дыка хей көвүрүглерин, вокзалдарын, бараан складтарын бүрүн үрөп каапкан болган. Оларын дээрбедеп алганы үнелерин, херекселдерин, чиг-эттин болгаш янзы-бүрү хер-херекселдин саны санатымыс хей турган.

Америк-англи болгаш япон интервентилерин ханыг каржы болгаш араатанжыг чоруктарын Сибирьнин чурттакчылары амга чедир утпаан болгаш оларнын угаан медресинде артып калган.

Империалистерни тиелээн тиелегенин бүгү делегейге төөгүдүзү тодаргайлавышаан В. И. Лениннин өтүр көрүп чугаалааны болза, «бистин херэвэс быжыг туруп турар, Россияже калдыг-даа халдаашкын кыларын шериг халдаашкынны кыларын чеге-даа оралдажып болза, ындаг халдаашкынар чангыс удаа эвес болуп боор, ындаг-даа болза, бис боттарымыстың дуржулгавыс-биле каннатынган бис, ол бүгү оралдажышкынар хүл шыкаш ыйбаланы бээр деп чүвени боттуг дуржулгандыр бис. Бистин дайызына-рывыстың оралдажышкын бүрүзүндөн, бис оон мурунда турганымыстан күштүг болуп үнер бис» (Чогаал том 31 арын 304).

Лениннин ол гениалдыг баш бурунгаар көргөни бүрүнү-биле шымызынган. Америк миллиардерлерге идегэн фашисттик Германия бистин Төрөзүн чуртувуче халдааш аштырып тиелетирген, а Совет Эвилели немец фашизмни болгаш япон империализмин төөгүлүү-биле тиелеп алгаш дайындан оон-даа артык күчүлүг болуп үнгөн.

Делегейнин ийи дугаар дайынын түнелинде Совет Эвилелинин оон-даа артык күчүлүг апарганына, Төп Европада социализминин орунда кирген улус демократиязынын чурттарынын тыптып келгенине, Кыдат улус коминданчыларын сатыныкчы бөлүүн үндүр октапкаш Кыдат улустун республиказын тургусканына америк империалистер текнек аарып турарлар.

Делегейге чааскаан тергидээр деп шагдан тура бодап алган бодалы бутуп турар деп чүвени билп турарлар. Ынчанга оларнын боо чепсекти хөйү-биле бузуруп, делегейнин чаа дайынын янзы-бүрү арга-биле эгелээрин оралдажып турарынын чылдагааны ол-дыр. Америк империалистер ол сорулгазын Кореядан эгелээрин, олар оон соонда Кыдат улус республикаже, а оон соонда дайынын өртүн Европага Совет Эвилелинге удур кыпсыр деп бодап турганнар. Ындыг-даа болза, делегейге тергидээр дээр америк империалистернин ол кем буруулуг планы ам бузулган.

Черчилдин чугаазынын дугайында 1946 чылдын март 13-де «Правданын» корреспондентизи-биле беседазына И. В. Сталинның чугаалааны болза: «Дээрги Черчилль болгаш оон өнүктүри делегейнин ийи дугаар дайынын сөөдүндө «Чөөн Европага» удур чаа дайын похондун организастап шыдаарын билбес мен. Бир эвес олар ону шыдапса—шыдаары-даа берге, миллион-миллион «бодун кижилер» тайбың херээнин камгалалында турарлар, ынанганч черчиллчилер 26 чыл бурунгаар чылча шаптырганы ышкаш база-ла чылча шаптырарлар деп чүвени бузурелди-биле чугаалап болур» дээр.

И. ЗОБАЧЕВ.

Ярославль область Бүгү-эвилелдин Тутаевск мал ажылынын дуржулга ставциязы Ярославль уксаалыг мыйыстыг улуг малдык болгаш брейтов хаваннарын база романов хойларын уксаазын сайзырадыр талазы-биле улуг ажылдарын чорудуп турар. Станциянын шинчилге баазына бедик продукциялыг бөлүк малдарын азырап турар. Концентрациялыг чөмөрни хей эвести берип тургаш, хаваннарын чөмөр-ерин болгаш өсүрерин ажалдап кылып турар. Ногаан чөм чүүлдерин кээдектей керинге болгаш ону мал чөмгөрер черге чедир джынырына «СУТ» деп тракторну эки ажылап турар.

Чурукта: хаван фермазынын эргелекчизи И. В. Графевкостун ногаан чөм чүүлүн таварыштырып белектер турары.

Чуруу И. Дыниннин.

СЭТА-нын прессклишези.

Авторотчулар хүлээлгезин эки күүседип турар

Авторотачы чылаачылары болгаш септелге ажылчыннарыннын коллектив совет улустун улуг башкызы болгаш баштыкчызы эш Сталинның мурунуга алган социалисттик хүлээлгезин алдарлы-биле күүседип турарлар. Олар хүн келген тудум-на стахановчу күш-ажылдын чаа-чаа чедишкенин көргүзүп турар.

Чолаачылар эштер К. Безотечество, Поминово, Н. Безотечество, Эюзин, Литвинов олар боттарынын бұдурлуг планнарын үргүлү 150—170 хуу ажыр күүседип турарлар. Эштер Поминово, Латчин олар августун 25 хуунуну иштинде боттарынын тараа сөөртүр ооналдазын 114 хуу күүсеткен болгаш ам олар сентябрь айнын ооналдазын күүседип турарлар.

Улуг баштыкчынын мурунуга алган хүлээлгезин алдарлы-биле күүседир дээр каш даккыр улгатырган күш-биле ажылдавышаан тургаш, чолаачылар ада-чурттуң бұдурлугенин кылып үндүргөн автомашиналарын камгы эдилээр болгаш оон техниктиг үрелишкенин болдурбас талазы-биле база дыка улуг ажылдарын кылып турарлар.

Септелге ажылчыннары чолаачыларын денелинде база-ла чыдып калбайн турар. Эштер Хардин, Воронин олар боттарынын ажыл нормазын үргүлү 150—170 хуу күүседип турарлар, а стахановчу слесарь эш С. Петеримов ажыл нормазын ай саньында 170—180 хуу ажыр күүседип турар.

Кызылдын авторотчулары эш Сталинның мурунуга алган хүлээлгелерин алдарлыг чаагайы-биле күүседип шыдаар.

А. БАТАЛОВ.

Колхозка дузаламчы

Чаа-Хөл районун Кызыл-Даг сумуда Ак-Хемнин эге школазынын өөреникчилери болгаш башкылары Шверник аттыг көдээ ажыл-агый артелинин дүжүт ажаап алышыкын ажылына дузалашкан.

Өөреникчилер болгаш башкылар чангыс хүн иштинде 8 гектар черни мажаан чып берген. Шефке өөреникчилер Хеймер-оол, Бадын-оол, Кара-Кыс, Сүүр-оол олар эки ажылдаан.

Шефти удуртуп чоран башкы В. Михеева дыштаныр хүн саньында школадан колхозка дузаламчы көргүзүр дугайын азаан.

А. ЧАМБАЛ.

Мал кажааларынын тудуу

Улуг-Хем Районда «Күш-ажылдын хосугу» колхозтун алды бызаңчылары инек фермазынын тудуларын тудуп турар. Ында ийи өрөөл чаа бичыны тудуп дооскан. 60 баш инек кирер узуну 60 метр, тооразы 11,5 метр кажаанын тудуг материалы 700 ажыг ыяшты кезип, дажылавышаан кончуг дүргөн туткан.

Б. СУМБҮР.

Совет школа дугайында политиктиг болгаш төөгүлүг чугула документ

ВКП(б) ТК-зы болгаш Совет чабэк, эш И. В. Сталин боду бистин чурттуң өзүп олурар салгакчыларын өөредиринин болгаш кижизидеринин дугайында айтырыг талазы-биле канчаар-даа аажок сагышты салып келген болгаш салып турар. ВКП(б) ТК-нын үндүрүп турар школа дугайында бүгү доктаалдары политика талазы-биле улуг ужул-дузалыг документтер болуп болгаш совет школаларын оон-даа ынай хөгжүдериин айтышыкын болур.

Ындыг турбужа, бистин чамдык школаларымыска чазыглар туруп турган. Большевик партия ол чазыгларнын дугайын айтып турган болгаш ону канчаар чок кылып дугайын сүмөлөп келген. ВКП(б) ТК-нын бүгү доктаалдарында айтып турар айтышыкына болза, совет педагогиканын алдын фонтузу болур.

Чоокта чаа советтик педагогика нийиттели советтик улузу-биле кады «Эге болгаш ортумак школа дугайында ВКП(б) ТК-нын доктаалдарын парлатынын үнгенинде бээр чээрби чыл болган оюн демделеп эрттирген. Анаа оон бээр эртен чээрби чылдын дургузунда бистин школаларымыстын, педагогиканын моон сонгааргы хөгжүлдезинин оруун айтыкан.

Школа дугайында доктаалдын соонда эркен чээрби чылдын иштинде, 1931 чылдын сентябрынын 5-тен бээр улус өөредилгезинин талазы-биле канчаар-даа аажок улуг өскерлишкенин болгулаан. Бо чылын 38 ажыг миллион кизи чурттуң школаларында болгаш дээди өөредилге черлеринде өөренип турар. Ол-ла үеде, шарыг Россиянын үезинде, 1914 чылда чуртка турган школарга чүглө 8 чыгыс миллион кизи өөренип турган. Төрөзүн дыйынны кырыга өөренир талазы-биле Совет Эвилелинин бүгү улустары хаара тутунган.

Совет школа болза, революция мурунуга турган школага дөмей-лээрже оон нийти билги талазы калчак билгини берип турар болгаш оон артыкка кижизидилгени берип турар. Чүге дээрже болза, бистин Төрөзүн чуртувучуну школазы делегейге энне мураккач школа болур. Уругларын кижизидеринин болгаш өөредиринин талазы-биле оон чыып алган арга-биз бүгү делегейге төөгүлүг ужул-дузалыг болуп турар болгаш улус демократиязынын чурттарынын школаларынын үлөгер аларына улуг дуржулгалыг болуп турар.

ВКП(б) ТК-нын 1931 чылдын сентябрынын 5-те үндүргөн шийтиринеде политтехниктиг билги талазы-биле кол чүүлдерин айтыкан. Ол үеде турган школаларын ажылынын кол чөптөстерин эртемнин үндөзүнүн өөренип четсе чогуур негелдизинге чедир долзуу-биле болгаш шыгызы-биле өөрөтпейн турганы болур деп ВКП(б) ТК-зы айтыкан.

Көдээ ажыл-агый артелинин Уставын каржызы-биле үрөп турар

Улуг-Хем районун Биче-Баян-Колда Димитров аттыг көдээ ажыл-агый артели (даргазы эш Сынаа) көдээ ажыл-агый артелинин сталинчы Уставын каржызы-биле үрөп турар. Көдээ ажыл-агый артелинин кезигүңү турган Мижит-Хуурак 1940 чылда колхозтун инзэн када-рып тургаш үш казыраларын бөрүге чөлдөткөш ол казыраларын ийзин төлөтүш, бирээзин амдыга чедир төлөвезин, база колхозтун бир шыраак адын чөпшөөрл чокка муноп алгаш Кызыл болгаш Тавды районунче үш ай дургузунда прогудлап чораш ол муноп чоран адын чудадып өлүргөн болгаш ол аътты амдыга чедир төлөвезин турар. Мижит-Хуурактын үлөткен четпестерин илереткеш ону 1950 чылда Димитров аттыг көдээ ажыл-агый артелинин кезигүңүндөн үндүргөн.

Көдээ ажыл-агый артелинге чаа кезигүңүнерин хүлээп аларда-даа, колхозтан кезигүңү-даа үндүрерде бүгү колхозчуларын нийти хуралына бүгү кезигүңүнерин түштүн ийи кезинден эвээш эвези чыылган болза, ам күштүг болур деп көдээ ажыл-агый артелинин сталинчы Уставында дүрүмчүктөн турбужа, колхозтан үндүрүктөн Мижит-Хууракты колхоз даргазы Сынаа дөргүл-төрөл тыртып колхозка чааскаан кирип алган чүүл бар. Сүт-бараан фермазынын амдында Мижит-Хуурактын төрүл-төрөдери ажалдадып турарындан колхозка кандыг-даа орулга кирбейн турар болгаш кирген продукцияларын олар онгаар, дескээр боттары ажылап турар.

Колхозтун нийтилештирген малын тус-тус үскүлээш, оон бригадирлерин колхозтун баштаар черинден томуйлаан хирезинде, колхозтун нийтилештирген малдарын малга орнап, чөмгө хергелеп болур, болбазын нийти хуралдан шийтирлээр турбужа, а колхоз даргазы Сынаа колхозтун

Школага эртемнерни бүгү тала-биле бедик билп алырынын талазы-биле чамдыкта чогуур негелдизинге четпес, анаа-ла эзу барымдаалаан турган, өөреникчилерин эртемнин үндөзүннери билди билгилиг, бүгү тала-биле эки кижизидилгелиг болгаш теорияны практика-биле харылдаштырып шыдаар кижилер кылдыр белекээр-биле, оларны техникумнарга болгаш дээди өөредилге черлеринге белекээринин сорулганын школа чедир хандырып турган.

Бүгү талазы-биле долу билгилиг болур чорукту коммунисттик кижизидилгенин чугула кезээ болур деп долу билдигир билдишкенин ол доктаал берген.

Ол айтыкан доктаалда «школанын чок болуру» деп антиленинчи теорияны буржуаз педагогикадан чөөнерини шүгүмчүлөп чокка алганы школаның ажылынын үндөзүнүнге «төлөвилелдер аргазы» деп адаар чүүлду киирер дээр оралдажышкын-биле кады өлүмүгү шүгүмчүлөгө таварыштырган.

Өөреникчилерин назынын барымдаалап өөредиринин арга дуржулгаларын ажылаары, өөредилге предметтеринин спецификазы дээр оон-даа өске янзы-бүрү аргаларын ажылаар дугайында айтышыкын совет диктатканын бир кол удуртулгазы болган болгаш оон фондузу болу берген.

«Эге болгаш ортумак школа» дугайында ВКП(б) ТК-нын доктаалынын үнгенинде бээр эртен чээрби чылдарын дургузунда бистин чуртувучу, оон-биле кады совет школа канчаар-даа аажок улуг оруукту эртен болгаш улул-улуг чедишкенин чыдып алган.

Бистин школаларымыс чаа өзүп олурар салгакчыларын өөредиринин болгаш кижизидеринин ажылын чыл буруде экижидип турар, ыналча-даа чедип алдынган чедишкенин эчизинге четкени ол эвес болур.

Социализмден коммунизмче шилчилик турар үеде башкыларынын теориялыг денелин беддери өөреникчилерин быжыг болгаш быжыр билп алган билгин быжылаары дээр демисел, кижизидилге ажылын диньзылары, багай демдек алыр чорукту өзвөздери, бир класска ийи чылда өөренир чорукту болдурбазы дээр өске-даа чаа-чаа негелделер совет школадан негетинип турар.

Ол сорулганы эки күүсөдери дээр, бистин чуртка коммунизмни тургузарына улуг базым болур. Партиянын, совет чазактын болгаш эш И. В. Сталинның бодунун доктаалда кичээлгени-биле болгаш сагыш-салышыкыны-биле хаара тутунган совет школа оон улустун үстүнде негеп турар негелдизин алдарлы-биле күүсөдир болгаш күүсөдир жуурлуга.

ПРИНЦЕВ, башкыларын билин беддери институттун директору.

Т. БОРИСОВ.

Кореяның Улустун армиясының болгаш кыдат улустун эки-турачыларының төлээлеринин меделгели

ПЕКИН. Сентябрь 12-де Синьхуа агентилиенин корреспондентизи Кэсондан мынча деп дамчыткан:

Сентябрь 10-да Кореяның Улустун армиясының болгаш кыдат улустун эки-турачыларының төлээлери болза, Кореяга тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарның депшилгезинге шаптык учураштырар сорулга-биле Кэсон районун хамаарышпас чер болдур дугайында дугуржулганы Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин өжөгээрэи үргүлчү үрөп турарының дугайында айтырыгга хамаарыштыр меделгел чарлаан. Ук меделгеледе чугаалап турары болза, Кореяның Улустун армиясының болгаш кыдат улустун эки-турачыларының төлээлери, Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазындан көдүрүп үндүрүп турган чүзүн-баазын хевирини айтырыгында хоблашкан бүгү санадарында хамаарыштыр ылап шычы чолгаш харысалгалыг турушту чугаажок ээлеп келген болтай.

Бистин талавыс болза, чугаалажышкынарның депшилгезин болдуруп турар болгаш бүгү чөптү санадарына угаангыры-биле шийтирлеп турган болгаш угаангыры-биле шийтирлээринге белен болуп турар-даа, а бүгү угаангыр эвес санадардан шыгызы-биле ойталап турган. Ынчалза-даа бистин талавыс Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазындан үүлгедип турган бүгү кара-сагыштыг, угаангыр эвес болгаш өчкү-чөнгээлиг үүлгедилери-биле эптежиринден шыгызы ойталап болгаш үүлгедилерин тодаргайлап илередиринге бистин тала ышкыш еске тала баш ындыг ак-сеткилди болгаш бүгү харысалгалыг болурун негеп турган деп меделгеледе чугаалап турар.

Меделгелин демдегеп турары болза, Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазы тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарның депшилгезинге шаптык учураштырар дээш ээ эезинден бээр 50 үеге чедир амыр-соксаал чокка Кэсонну хамаарышпас чер кылдыр дугайында дугуржулганы үрээринин өчкү-чөнгээлиг үүлгедилерин үргүлчү чорууду келген болгаш ам-даа уламчылап турар.

Кэсоннуң орунга тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарга херек чаа чер шилип алырында хамаарыштыр Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин штабының негеддезинге хамаарыштыр, Кореяның Улустун армиясының болгаш кыдат улустун эки-турачыларының төлээлери мынча деп меделгелди турар:

Айтырыгың кол утказы чүдөл дээрге, Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазы шынап-ла тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарның катаптаарының ак-сеткилдиг чүткүлүн херек кырында илередип турар бе, азы чок бе дээрзи болуп турар. Бир эвес еске тала ону ак-сеткилдиг күзеп турар болза, ук тала бүгү айтырыгыңны шийтирлээринден күзеп турар болза, сурулга-биле конференцияны болур черини орун солуру дугайында негеледе салбайн, харын оон бодунуң үүлгеткени хөй өчкү-чөнгээлиг чорудулгаларын эң харысалгалыгы-биле көрү журулг. Бир эвес еске тала чугаалажыш-

кынарны катаптаарын ак-сеткилди күзевейн турар болза, ук таланың конференцияны болур черин солуру дугайында негеледе дээрге, чугаалажышкынарны болдурбазының чүгө чылдаан тургузуп турары ол-дур дээрзин харын ол улам шыныктырып турар-дыр.

Меделгел болза, Кэсонну хамаарышпас чер кылдыр дугайында айтырыгың долгандыр мөөнетиңне болгаш эртен ийи айларның бодушкуннарының дугайын сагындырып турар болгаш ол болушкуннар дээрге, ийи таланың ээлеп турары удуранышкык туруштары тодаргай көргүзүп турарын айтып турар.

Тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарга хамаарыштыр генерал Риджвейннин саналында 1951 чылдың июль 1-де Кореяның Улустун армиясының болгаш кыдат улустун эки-турачыларының талазының мурунундан кол команддалыкчы Ким Ир Сен биле чокчандылакчы Пын Дэ-хуэй боттарының харызында мынча деп меделгелдер чыгарылган.

Чугаалажышкынарның госпитал судузуңун борттунуң кырында чорудары кычпак-даа таарышпас эеп санатынып турар; ынчангаш олар болза, тайбычдылга дугайында чугаалажышкынар чедишкенин чорутуңган турары-биле, чугаалажышкынар чорудар чер кылдыр Кэсонну шилип алыр деп саналдааннар. Ол-ла үеге Кореяда дайынны соксадар дугайында Катышкан Нациялар Органнзациясында совет төлээлекчи дээрги Маликти саналы-биле, база ол ышкыш бүгү делегейин улустарының, оон иштинде америк улустун тайбычдылга ийи чүткүлүнүн бүгү делегейге көргүскен сабыдарын барымдалаш, тайбычдылга дугайында чугаалажышкынар чорудар чер кылдыр Кэсонну шилип алырында Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазы чөпшээржи учурлук турган. Ындыг турбуз ол-ла үеге еске тала Кэсонга конференция болур черге хамаарыштыр өчкү-чөнгээлини тургузарының оруу-биле чугаалажышкынарның депшилгезинге шаптык учураштырарыңче уланган бодунуң планын өзугаар базым бүрүзүндө өчкү-чөнгээлини боттандырып эгелээр деп меделгеледе чугаалап турар.

Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин команддалыгына чыгырткан учур-чүдүлүң болгаш шериглерин үүлгеткени, Кэсоннуң хамаарышпас зоназының агаар девишкээринге болгаш кургаг черинге болгулаан өжөөзиниң дээрин үүлгедилерин меделгеледе санап айткан.

Кэсоннуң хамаарышпас зоназында болган чамдык өжөөзиниң үүлгедилерин Кэсонга—конференция болур черге хамаарышкан дугуржулганы өчкү-чөнгээлиг үрээринин оруу-биле тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарның депшилгезинге шаптык учураштырар шилгезин Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин кара-сеткилди өжөгээр белекчээр аргазы дээрден еске чүчүн-биле-даа тайылбырлап болбас учурлук. Делегейин ак-сеткилдиг кижилеринин талазындан буруудады бээринден корткаш, американнар ынчангаш ол доктаамал үүлгедилерин минирин диндинейн турарлар. Ону хүлээр-

ини орунга олар болза, ук өчкү-чөнгээлини ыят чогу-биле буруу шаварыңга чедип турар болгаш харын-даа ол өчкү-чөнгээлини бистин талавысты үндүрген деп бестин каржызы-биле ялалап турарлар деп меделгеледе чугаалап турар.

Шынында Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазы болза, оон бодунуң ол кажар ову-биле карак-ажытталканы ыят чок меге-нүгүлдүгө бүгү ак-сеткилди кижилер кажан-даа бүзүрөөскер дээрзин ук тала боду бестин каржызы-биле билип турар болгай. Ол меге-нүгүл дээрге, таарышпас болу бергенинин учурунда шүгүмчүлөп бестин уур хары чок дээрзин еске тала база-ла эки билип турар деп он ынай меделгеледе чугаалап турар.

Меделгеледе мынча деп түннөп чугаалап турар:

Бистин талавыс Кэсоннуң хамаарышпас чорунуң дугайында дугуржулганы үргүлчү шыңгызы ситиг келген болгаш ук дугуржулгандан хенжиг-ле ойталаашкын болу бээрге бистин таладан ону бүгү харысалгалыгы-биле көрүп турда, ол-ла үеге Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазы дугуржулганы чылдаган чокка өжөгээр үрээринге чедип турган.

Еске тала ол өчкү-чөнгээлиг үүлгедилерин истеп-хынаарында болгаш ук үүлгедилерге хамаарыштыр чогуур хемчеглерин алырында чүгө ойталаан эвес, харын катап истелге кылырында каржызы-биле база ойталаан болгаш өчкү-чөнгээлини ыят чокка буруу шаап, нүгүлдөөн болгаш оон-биле кады ындыг өчкү-чөнгээлиг болушкуннарын бистин тала-ны боду өжөгээр кылган деп нүгүлдөп меделгел. Дең болгаш угаангыр чорукка үндөзилеткен чугаалажышкынар ыдыг болур чүве бе мынчал! Бир эвес Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазы шак ындыг аргалары-биле бистин таланы кортуруп болгаш ундараларын оралдажып турар болза, харын еске таланы шуут буступ дүжүргөп улам чедирер болгаш еске тала чүгү үүлгедип алган болур оозу-ла бодунга оонажыр апар.

Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазының харысалгалыг төлээлекчилеринге мынча деп меделгелерин эргежок херек деп санап турар бис: бир эвес Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазы бодунуң кара-сагыштыг болгаш угаангыр эвес туружун ескерттип, ак-сеткилди ылап шычы чорукка доктар халдадыр дээр оралдажышкынында ойталаар болгаш ол бүгү өчкү-чөнгээлиг үүлгедилерин истеп-хынаарын бүгү харысалгалыгы-биле көөрүн боттандырар болза, тайбычдылга дугайында чөптү болгаш угаангыр дугуржулганы чедип алыр сурулга-биле дең болгаш шыңга үндөзилеткен чугаалажышкынар чүгө ынчаар-да чорутунуп болур. Анда удура-нын болза Катышкан Нацияларның боо-чепсектиг күштеринин талазы чугаалажышкынарның оон саадат-кандан оларга шаптык учураштырганнан база чугаалажышкынарны болдурбазында болган бүгү уржуктар дээш кем-буруунуң харысалгалыгы чугаа чокка чүмү-биле чүктээр апар. (СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Улустун армиясының Кол команддалыгының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиясының Кол команддалыгының сентябрь 14-те дамчыткан меделээинде чугаалап турары болза, бүгү фронттарга Кореяның Улустун армиясының катжышкынары кыдат улустун эки-турачыларының сырый дем-катжышкынары-биле америк-англи эжелекчилерин, болгаш лисымманчы армияларын шериглерин атакаларын чедишкенин-биле ойтур шаап, дайынның диниг күжүңгө болгаш техниказыга улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Сентябрьның 14-те дайынның самолёттары Пхеньянын, Нампхонун, Вонсаннын, Хванчжунун, Соннимини Синмактын, болгаш Саривонун тайбыч чурттакчыларын бомбалаан болгаш боолан. Улустун армиясының зениттиг кезиктери болгаш адыгы-аччыларын отрядтары дайынның дөрт самолётун андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиясының Кол команддалыгының сентябрь 15-те меделээни болза, Кореяның Улустун армиясының катжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле америк-англи болгаш лисымманчы шериглерин атакаларын чедишкенин-биле ойтур шапышаан, дайынның диниг күжүңгө болгаш техниказыга улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Фронтунуң төп участогунда Чхольвонын муруну талазында районга Улустун армиясының камгала-шугу-мун чаа таварыш дээр сорулдошук, үш хонук дургузунда кадыгдошук атакаларын үргүлчүлөөн, америк 3 болгаш 25 дугаар дивизияларга Улустун армиясының катжышкынары улуг чидиргелерни таварыштырган.

Дайын аштырышкына таварышп, атакарлаан болгаш тулушкун шөлүңгө муң-муң өлүрткен солдаттарын канганнар.

Сентябрьның 15-те Улустун армиясының зениттиг кезиктери болгаш адыгы-аччыларын отрядтары дайынның үш самолёттарын андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиясының Кол команддалыгының сентябрь 16-да дамчыткан меделээинде чугаалап турары болза, бүгү фронттарга Улустун армиясының катжышкынары кыдат улустун эки-турачыларының сырый деткимчези-биле дайынның атакаларын чедишкенин-биле ойтур шапышаан, оон диниг күжүңгө болгаш техниказыга улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Сентябрь 16-да Улустун армиясының зениттиг кезиктери болгаш адыгы-аччыларын отрядтары дайынның он самолёттарын андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиясының Кол команддалыгының сентябрь 17-де меделээни болза, бүгү фронттарга Улустун армиясының катжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле дайынның атакаларын чедишкенин-биле ойтур шапышаан, оон диниг күжүңгө болгаш техниказыга улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Сентябрь 16-да чөөн эриктелде районга Улустун армиясының кезиктери эрик кыдында чурттакчылар пунктуларын араатанымы-биле бооллар дээш Коза ортулукче чоокчулап кел-чоран дайынның ийи кораблин сугже дүлгөн болган; өске ийи судунону күштүгү-биле үрей аткан.

Сентябрьның 17-де Улустун армиясының зениттиг кезиктери болгаш адыгы-аччыларын кезиктери Саривон, Анака, Хванчжун, Намхо болгаш Вонсан районнары араатанымы-биле бооларыңга болгаш бомбалаарыңга киришкен дайынның 7 самолёттарын андара аткан. (СЭТА).

Голланд солдаттар Кореяга дайылдажырында ойталап турар

ГААГА. Голланд солуннарын меделеп турары болза, Кореяга чоруткан голланд солдаттарын чаз бичүүнүн оон ычай дайылдажыр күзө чок. Ол болза, Кореяга келгеш дедир Голландияже ээн-чанар дугайында голланд чазакка удура-нышкын кылган голланд солдаттарын ийи дугаар бөлүк болур. (СЭТА).

Япония-биле чаңгыс талалыг керээге удур

Япония-биле чаңгыс талалыг тайбың керээзин азия улустары хүдөөвейн турар

ПЕКИН. «Женьминьжибао» солунун мурунку чүүлүнде айтып турары болза, Сан-Франциско конференцияны Япония-биле тайбың керээзин чарар дээш конференция деп көрүп болбас, чүге дээрге, бирээде, анаа Япония-биле кымдан-даа үр үени иштинде чаалашкан Кыдатты болгаш чурттакчызының талазы-биле делегейде ийи дугаар черде, Кыдаттын соонда турар Индияны кириштирбээ; ийде, конференцияга чөргүңгө болгаш техниказыга улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Сентябрьның 14-те дайынның самолёттары Пхеньянын, Нампхонун, Вонсаннын, Хванчжунун, Соннимини Синмактын, болгаш Саривонун тайбыч чурттакчыларын бомбалаан болгаш боолан. Улустун армиясының зениттиг кезиктери болгаш адыгы-аччыларын отрядтары дайынның дөрт самолётун андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиясының Кол команддалыгының сентябрь 15-те меделээни болза, Кореяның Улустун армиясының катжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле америк-англи болгаш лисымманчы шериглерин атакаларын чедишкенин-биле ойтур шапышаан, дайынның диниг күжүңгө болгаш техниказыга улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Фронтунуң төп участогунда Чхольвонын муруну талазында районга Улустун армиясының камгала-шугу-мун чаа таварыш дээр сорулдошук, үш хонук дургузунда кадыгдошук атакаларын үргүлчүлөөн, америк 3 болгаш 25 дугаар дивизияларга Улустун армиясының катжышкынары улуг чидиргелерни таварыштырган.

Дайын аштырышкына таварышп, атакарлаан болгаш тулушкун шөлүңгө муң-муң өлүрткен солдаттарын канганнар.

Сентябрьның 15-те Улустун армиясының зениттиг кезиктери болгаш адыгы-аччыларын отрядтары дайынның үш самолёттарын андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиясының Кол команддалыгының сентябрь 16-да дамчыткан меделээинде чугаалап турары болза, бүгү фронттарга Улустун армиясының катжышкынары кыдат улустун эки-турачыларының сырый деткимчези-биле дайынның атакаларын чедишкенин-биле ойтур шапышаан, оон диниг күжүңгө болгаш техниказыга улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Сентябрь 16-да Улустун армиясының зениттиг кезиктери болгаш адыгы-аччыларын отрядтары дайынның он самолёттарын андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиясының Кол команддалыгының сентябрь 17-де меделээни болза, бүгү фронттарга Улустун армиясының катжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле дайынның атакаларын чедишкенин-биле ойтур шапышаан, оон диниг күжүңгө болгаш техниказыга улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Сентябрь 16-да чөөн эриктелде районга Улустун армиясының кезиктери эрик кыдында чурттакчылар пунктуларын араатанымы-биле бооллар дээш Коза ортулукче чоокчулап кел-чоран дайынның ийи кораблин сугже дүлгөн болган; өске ийи судунону күштүгү-биле үрей аткан.

Сентябрьның 17-де Улустун армиясының зениттиг кезиктери болгаш адыгы-аччыларын кезиктери Саривон, Анака, Хванчжун, Намхо болгаш Вонсан районнары араатанымы-биле бооларыңга болгаш бомбалаарыңга киришкен дайынның 7 самолёттарын андара аткан. (СЭТА).

Колхозтар баштаар черлери болгаш хамаатылар!

Ылавыла чорудар төлевирлиг страхованине талазы-биле төлевирин (хүлээп алышкыны) моон аадаан чурум өзугаар чорудар:

1. Колхозтар страхованине төлевирин күстрахтын санынче Курбанкыдан рубльдин боду-биле эвес шилчилге кылары:
 - Төлевирин 40 хуузуу—сентябрь 15-ке чедир
 - Төлевирин 30 хуузуу—ноябрь 1-ге чедир
 - Төлевирин 30 хуузуу—декабрь 1-ге чедир.
 2. Хамаатылар страхованине төлевирин рубльдин боду-биле, хоорайларга, суурларга — курстрахтын инспекторларыңга азы агентилеринге, көдээ черлерге—районнарын сан калдистеринин үндүрүп агентилеринге төлээр:
 - Төлевирин 50 хуузуу—сентябрь 15-ке чедир
 - Төлевирин 50 хуузуу—ноябрь 1-ге чедир.
- Төлөп турар кижилер ол төлевирин курстрахтын санынче өске черден шилчилерин чөпшээрээр.
- Чогуур өйүндө төлөвэр страхованине төлевирин сөөлүндө немелделиг апар. Немелделиг апарган төлевир бүрүзүнүн хуу-саазы эрген сөөлүндө хун-бүрүде немежири болза:
- а) колхозтардан—0,05 хуу,
 - б) хуу хамаатылардан—0,1 хуу.
- Колхозтар баштаар черлери болгаш хамаатылар! Ылавыла чорудар төлевирлиг страхованине төлевирин чогуур өйүндө төлөп, немелделиг апарар болдурбанар!
- Курстрахованине эргели.

Кэсоннуң хамаарышпас зоназын американнарның үрээнинин дугайында Синьхуа агентилели

ПЕКИН. Кэсондан Синьхуа агентилелин тускай корреспондентизинин дамчыдып турары:

Сентябрь 10-та Кэсоннуң хамаарышпас зоназын бужар-багы-биле бооланан американнар минирин аргалыг болуп турза-даа, олар боттарының аажы-чанын эскерттир кандыг-даа барымдааны көргүспейн турар. Харын олар тайбычдылга дугайында чугаалажышкынары уламчылап чорударыңга моондак болур дээш хамаарышпас зонаже агаардан болгаш кургаг черден каш катап халдап кирип турар.

Бистин шериг патрулдеривинин кылганы агаар хайгааралының меделерин өзугаар алырга, америк учур-чүүл хамаарышпас зонаже халдап киририн уламчылап турар. Четче эвес меделерин херечилеш турары болза, ниитизи-биле алырга хамаарышпас зоназы үрээр таварылгалар 88 болуп турар, оон иштинде 29 үрээшкенин сентябрь 12-де кылган, сентябрь 13-те—21, сентябрь 14-те 18 шакка чедир 38 катап кылган.

Ол-ла үеге Дарасаниде муруну-Корея кезек Кэсоннуң хамаарыш-

пас зоназыдан муруну-чөөн чүкке Паньмынчжонның кыдыгында хамаарышпас зонаже дөрт катап халдап киргез: сентябрь 12-де 14 шак хире турда ол кезектин 30 ажы солдаттары Кичундонче кирген болгаш хамаарышпас зонаже бир километр ханылап кирген; ол-ла хүн 12 шак хиреде ол кезектин элээр каш солдаттары хамаарышпас зоназын угланышкыныңче пулемёттардан болгаш автоматтардан боолал турган; сентябрь 13-де сес шак 30 минутада ол кезектин солдаттары бистин угланышкыныныңче пулемёттардан болгаш карабиннерде база катап боолал, хамаарышпас зонаже бир километр ажыг ханылап кирген; ол-ла хүн 22 шакта ол кезектин солдаттары меделээр ракета адып үндүргештин, оон соонда 20 минута дургузунда пулемёттар болгаш автоматтар-биле бистин угланышкыныныңче боолал, Байтонгемирин болгаш Кичундонун кыдыгында хамаарышпас зонаже бир километр ажыг ханылап кирген. Бо болза, август 19-та бистин вводуустун командирин Яо Цин-

сянын өлүрткөн району болур болгаш хамаарышпас зоназын ол районунче халдап кирген үстүндө айтыкан боо-чепсектенгел кижилер болза, муруну Кореяның доктаамал шериглеринге хамаарыш дээрзин хөй саным барымдаалары бар.

Кэсоннуң хамаарышпас зоназында Паньмынчжонның кыдыгыныңче каш катап халдап кирип турган боо-чепсектиг бөлүк кижилер болза, муруну Кореяның доктаамал шериглеринге хамаарыш турар дээр дугайын херечилеп турар лисымманчы солдаттарын өчүктөрүн оон ынай дыңнадыг-көргүзүп турар.

Америк таладан өш-биле баш удур организастан элээр хөй өчкү-чөнгээлиг чоруктар болза Кореяга тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарга америк тала хөндү чок болуп турарын тодаргай көргүзүп турар деп түвези бүгү делегейин улустары билип алган деп дыңнадыгга чугаалап турар. (СЭТА).